

1 וְרַבִּי יְהוֹשֻעַ הָיָא – וכשית רבי יהושע היא, דְאָמַר אֵין מְשַׁנְיִתִין
 2 בְּבֵית קוֹל – אין פוסקים הלכה על פי בת קול, כיון שהתורה לא
 3 בשמים היא' (דברים ל יב), אלא נמסרה לחכמים להכריע בה את
 4 ההלכה, ולכן הוצרכה הברייתא לומר שהלכה כאן בבית הלל.
 5 הגמרא מקשה סתירה בשיטת בית שמאי: וְסָבְרִי בֵּית שְׁמַאי דְבִרְכַת
 6 הַיּוֹם עֲדִיפָא – האמנם סוברים בית שמאי שברכת היום קודמת
 7 לברכת היין, וְהִתְנִינָא – והלא שנינו בברייתא (תוספתא פ"ה הל"א) (הגמרא
 8 להלן תוכיח שברייתא זו שנויה בדעת בית שמאי, הַנִּנְכָּס לְבֵיתוֹ
 9 בְּמוֹצָאֵי שְׁפָתַי וְעָלִיו לְעֹשׂוֹת הַבְּדֵלָה, כִּן סוֹר בְּרֻכּוֹתֶיהָ, מְבָרֵךְ עַל
 10 הַיַּיִן וְעֵדִיין אֵינוֹ שוֹתֵהוּ, וְאַחַר כֵּן מְבָרֵךְ עַל הַמָּאוֹר – על הנר, וְאַחַר
 11 כֵּן מְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים, וְאַחַר כֵּן אֹמֵר בְּרַכַת הַבְּדֵלָה וְשׁוֹתֵהָ אֵת
 12 הַיַּיִן. מוסיפה הברייתא: וְאִם אֵין לוֹ אֶלָּא בּוֹס אֶחָד שֶׁל יַיִן, ועומדות
 13 לפניו שתי מצוות, גם הברכה וגם ברכת המזון, כיון שאף ברכת המזון
 14 טעונה כוס, מְנִיחוּ לְאַחַר הַמְּזוֹן – משאיר את הכוס עד לאחר ברכת
 15 המזון, וְמִשְׁלֵשְׁלוֹן בּוֹלוֹן לְאַחֲרָיו – סוֹדֵר אֵת שֶׁאֵר בְּרֻכּוֹת הַהַבְּדֵלָה
 16 אַחַר בְּרַכַת הַמְּזוֹן, וְשׁוֹתֵהָ אֵת הַכּוֹס, ועל ידי כך נמצא שבירך ברכת
 17 המזון והבדיל על הכוס.
 18 מבואר בברייתא שברכת היין קודמת לברכת הבדלה. וקשה מדוע
 19 בברייתא דעת בית שמאי שיש להקדים את ברכת היין לברכת
 20 הבדלה, ובמשנתנו הם סוברים שברכת היום בקידוש קודמת לברכת
 21 היין, הרי ברכת הבדלה ענינה לברך על יום השבת ביציאתנו, וברכת
 22 היום שבקידוש ענינה לברך על היום בכניסתו, ודינם צריך להיות
 23 שוה.
 24 הגמרא מבררת מניין ידע המקשה שברייתא זו היא דעת בית שמאי.
 25 שואלת הגמרא: וְהָא – ברייתא זו, מְמַאי דְבֵּית שְׁמַאי הִיא, דְלִמָּא
 26 בֵּית הַלֵּל הִיא – אולי היא דעת בית הלל, שאמרו במשנתנו שברכת
 27 היין קודמת לברכת היום, והוא הדין שקודמת לברכת הבדלה, ואין
 28 להקשות ממנה על בית שמאי.
 29 משיבה הגמרא: לֹא סָלְקָא דְעֵתָהּ – אל תעלה על דעתך לומר כן,
 30 דְקִתְנֵי – שהרי שנינו בברייתא זו, שמברך על הַמָּאוֹר וְאַחַר כֵּן עַל
 31 הַבְּשָׂמִים, וּמָאן שְׁמַעֲנָה לִיהָ דְאֵית לִיהָ הָאֵי סְבָרָא – ומי שמעת
 32 שסובר כן שברכת הנר קודמת לברכת בשמים, בֵּית שְׁמַאי, אם כן
 33 מוכח שהברייתא שנויה בדעת בית שמאי. מביאה הגמרא היכן מצינו
 34 שבית שמאי סוברים שגר קודם לבשמים: דְתִנְיָא בְּרִייתָא (תוספתא פ"ה
 35 הל"א), אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹפֵן שְׂאֵדָם צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרַכַת הַמְּזוֹן
 36 וְלַהֲבִדִּיל, וְיֵשׁ לוֹ כּוֹס יַיִן אַחַד, לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵּית הַלֵּל עַל
 37 בְּרַכַת הַמְּזוֹן שִׁישׁ לְבִרְכָה בְּתַחֲלָה וְכֵן לֹא נִחְלְקוּ עַל בְּרַכַת הַבְּדֵלָה
 38 שְׁהִיא בְּפוֹף, עַל מַה נִּחְלְקוּ, עַל הַמָּאוֹר וְעַל הַבְּשָׂמִים, שְׁבֵּית שְׁמַאי
 39 אֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל הַמָּאוֹר וְאַחַר כֵּן עַל הַבְּשָׂמִים, וּבֵּית הַלֵּל
 40 אֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל הַבְּשָׂמִים וְאַחַר כֵּן עַל הַמָּאוֹר. וכיון שאמר רבי
 41 יהודה שלפי בית שמאי נר קודם לבשמים בהכרח שהברייתא של
 42 'הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים'
 43 כשיטת בית שמאי היא, שהרי לפי בית הלל יש להקדים בשמים
 44 למאור.
 45 ממשיכה הגמרא ושואלת: וּמְמַאי דְבֵּית שְׁמַאי הִיא וְאֶלְיָא – ולפי
 46 שיטתו דְרַבִּי יְהוּדָה, דְלִמָּא בֵּית הַלֵּל הִיא וְאֶלְיָא דְרַבִּי מַאִיר.
 47 כלומר, הרי רבי יהודה חולק על משנתנו (שהיא דברי רבי מאיר),
 48 שאילו במשנתנו מבואר שבין לבית שמאי ובין לבית הלל ברכת הנר
 49 קודמת לברכת הבשמים, ואם כן נמצא שלפי רבי מאיר מצד מה
 50 שנינו בברייתא שגר קודם לבשמים, אפשר להעמיד את הברייתא
 51 של 'הנכנס לביתו במוצאי שבת' וכו' אף כדברי בית הלל, ומעתה
 52 אפשר לומר שמה שנינו בה שיש להקדים ברכת היין לברכת
 53 הבדלה הוא בדעת בית הלל, ואין להקשות ממנה סתירה בדברי בית
 54 שמאי.
 55 משיבה הגמרא: לֹא סָלְקָא דְעֵתָהּ – אל תעלה על דעתך לומר
 56 שהברייתא היא כשיטת בית הלל וכפי שרבי מאיר פירש את שיטתו,
 57 דְקִתְנֵי הָאֵא בְּמִתְנִיתִין – שהרי שנינו כאן במשנתנו, בֵּית שְׁמַאי
 58 אֹמְרִים נֵר וּמְזוֹן בְּשָׂמִים וְהַבְּדֵלָה, וּבֵּית הַלֵּל אֹמְרִים נֵר וּבְשָׂמִים

59 מְזוֹן וְהַבְּדֵלָה, כלומר, שמקדימים את ברכת הנר לברכת המזון,
 60 וְאֵילוּ הָתֵם בְּבִרְיִיתָא – שם בברייתא של 'הנכנס לביתו במוצאי
 61 שבת' וכו', קִתְנֵי 'אִם אֵין לוֹ אֶלָּא בּוֹס אַחַד מְנִיחוּ לְאַחַר הַמְּזוֹן
 62 וּמִשְׁלֵשְׁלוֹן בּוֹלוֹן לְאַחֲרָיו', כלומר, שמקדים ברכת המזון לכל ברכות
 63 ההבדלה, וזה שלא כשיטת בית הלל כפי שפירשם רבי מאיר
 64 במשנתנו. אם כן שְׁמַע מִינָהּ דְהַבְּרִייתָא כְּבֵּית שְׁמַאי הִיא, וְאֶלְיָא
 65 דְרַבִּי יְהוּדָה. כלומר, מכך ששנתה הברייתא שכשיש לו רק כוס
 66 אחד, ברכת המזון קודמת לכל ברכות ההבדלה, מוכח שהברייתא
 67 כרבי יהודה, ובהכרח שהיא לדעת בית שמאי שהרי שנינו בה שגר
 68 קודם לבשמים.
 69 חזרת הגמרא לקושיא הראשונה: וּמְבָל מְקוֹם קְשִׁיָא. כלומר, אחר
 70 שהתברר שהברייתא היא בבית שמאי נשאר הקושיא שהקשינו
 71 לעיל, מדוע בברייתא שנינו בדעתם שברכת היין קודמת לברכת
 72 הבדלה, ובמשנתנו אמרו בית שמאי שיש להקדים את ברכת היום
 73 שבקידוש לברכת היין.
 74 מתרצת הגמרא: קָא סְבָרִי בֵּית שְׁמַאי, שְׂאֵנִי עֵוְלִי יוֹמָא מְאֻפְקִי
 75 יוֹמָא – יש הבדל בין כניסת השבת לבין יציאתה, עֵוְלִי יוֹמָא –
 76 קידוש, שהוא ברכה בכניסת היום, בְּמַה דְמְקַדְמִינֵן לִיהָ עֲדִיף – ככל
 77 שמקדימים את ברכתו זה עדיף, ולכן אמרו בית שמאי שיש להקדים
 78 ברכת היום לברכת הגפן, אֲךָ בְּאַפְקִי יוֹמָא – בהבדלה, שהיא ברכה
 79 ביציאת היום, בְּמַה דְמְאֻחֲרִינֵן לִיהָ עֲדִיף – ככל שמאחרים את
 80 ברכתה, עדיף, כִּי הֵיכִי דְלֹא לְהֵי עֲלֵן בְּמִשְׁוֵי – כדי שלא יהיה
 81 נראה כאילו היתה השבת עלינו כממשא כבד שרצוננו להיפטר ממנו,
 82 ולכן אף שיש את הטעמים האמורים לעיל (א) להקדים ברכת היום
 83 לברכת הגפן, מכל מקום מאחרים את ברכת ההבדלה שהיא על
 84 יציאת השבת לאחר ברכת הגפן.
 85 הגמרא מקשה סתירה בדעת בית שמאי בדין ברכת המזון האם
 86 טעונה כוס: מִכָּן שְׁנִינוּ בְּרִייתָא בְּדַעַת בֵּית שְׁמַאי 'הנכנס לביתו
 87 במוצאי שבת' וכו' שכאשר יש לו רק כוס אחד, וצריך לברך ברכת
 88 המזון ולהבדיל, סוֹדֵר שתיקה על כוס אחד, מוכח שסובר שברכת
 89 המזון טעונה כוס. שואלת הגמרא: וְכִי סְבָרִי בֵּית שְׁמַאי שְׁבִרְכַת
 90 הַמְּזוֹן טְעוּנָה בּוֹס, וְהָא תִּנְן – והרי שנינו במשנתנו (לעיל א) אנשים
 91 שהיו סועים בפת, וְכָא לָהֶם יַיִן לְאַחַר הַמְּזוֹן – אחר שסיימו את
 92 הסעודה ועדיין לא בירכו ברכת המזון, אִם אֵין שֶׁם אֶלָּא אוֹתוֹ בּוֹס
 93 יַיִן בְּלֹבַד, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כֵּן מְבָרֵךְ עַל
 94 הַמְּזוֹן, ולכאורה מֵאֵי – מה כוונתם במה שאמרו 'מברך על היין, לֹא
 95 – האם אין כוונתם דְמְבָרֵךְ עֵוְלִיָּהּ וְשִׁתִּי לִיהָ – שאם רוצה מברך
 96 עליו בורא פרי הגפן ושותה אותו, ואין צריך לשמור אותו לברכת
 97 המזון. ומכך שלא הצריכו לשמור אותו לצורך ברכת המזון, מוכח
 98 שלפי בית שמאי אין ברכת המזון טעונה כוס.
 99 מתרצת הגמרא: לֹא – אין כוונתם שמברך ושותה את היין, אלא
 100 כוונתם דְמְבָרֵךְ עֵוְלִיָּהּ וּמְנַח לִיהָ – שמברך עליו ומניח אותו, כלומר
 101 שותתו לאחר ברכת המזון, כדי לברך ברכת המזון על הכוס.
 102 מקשה הגמרא: כִּיצַד אִפְשֵׁר לוֹמַר שְׁכוּונָתָם שֶׁמְבָרֵךְ וְלֹא שוֹתֵה,
 103 וְהָאָמַר מֵר – והלא נאמר שמועה בשם אחד החכמים (פסחים קה)
 104 שְׁתִּמְבָרֵךְ בְּרַכַת הַנְּהַנִּין צָרִיף שְׁיִמְעוּם מֵאוֹתוֹ דְבֵר שְׁבִירֵךְ עֵלֵינוּ, שאם
 105 לא כן תזיהה הברכה לבטלה. מתרצת הגמרא: אֲכַן כּוּונָתָם דְמְעֵיִם
 106 לִיהָ – שטועם מעט מהיין מיד לאחר שבירך ברכת הגפן, ואת השאר
 107 שותה לאחר ברכת המזון כיון שברכת המזון טעונה כוס.
 108 מקשה הגמרא: כִּיצַד אִפְשֵׁר לוֹמַר שְׁבִרְכַת הַמְּזוֹן טְעוּנָה כּוֹס וְשְׁטוּעַם
 109 מִן הַיַּיִן קוֹדֵם לְכֵן, וְהָאָמַר מֵר (ש) שְׁמַעֲנוּ פְּנִימוֹ. דהיינו, שאם אדם
 110 טועם מכות של יין, הוא נכנס מחשיבותו ונפסל לשתמש בכוס של
 111 ברכה. מתרצת הגמרא: אֵין הַכוּונָה שְׁטוּעַם בְּפִי מִן הַכּוֹס מְכוּס, אלא
 112 דְמְעֵיִם לִיהָ בְּיָדָהּ – שופך מן הכוס טעם יין לתוך ידו, וטועם מידו,
 113 ובכך אין הכוס נפגמת.
 114 מקשה הגמרא: כִּיצַד יִתְכֵן שְׁטוּעַם מִמֶּנּוּ, וְהָאָמַר מֵר (ש) בּוֹס שֶׁל
 115 בְּרַכָה צָרִיף שְׁיַעוּר – צריך שיהיה בו יין בשיעור רביעית הלוג, וְהָא
 116 קָא פְּחִית לִיהָ מְשִׁיעוּרִיָּה – והרי בכך שטועם הוא מפחית משיעור

47 בלא משקים נאמר שהידיים עצמן יטמאו את הכוס במגען.
 48 משיבה הגמרא: **יְדֵימ שְׁנֵי הָן** – התקנה היתה לעשותן בדרגת 'שני
 49 לטומאה, **וְאִין שְׁנֵי עוֹשֵׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלּוֹין** – אין שני לטומאה יכול
 50 לטמא חולין לעשותם שלישי לטומאה, שאין בחולין שלישי
 51 לטומאה, **אֲלָא** יכול לטמא חולין רק על ידי **מְשַׁקֵּין**, שנגע במשקים
 52 והם נגעו בחולין, ומשום שהמשקים חוזרים להיות 'ראשון לטומאה'
 53 ומטמאים את החולין לעשותם 'שני לטומאה'. ולכן אין הכלי שהוא
 54 חולין יכול לקבל טומאה מהידיים עצמן.
 55 הגמרא חוזרת לדברי הברייתא, ועתה עוסקת הגמרא בדברי בית
 56 הלל. ממשכה הברייתא: **וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, מוֹזְגִין וְשׁוֹתִים אֶת**
 57 **הַכּוֹס וְאַחַר כֵּךְ נוֹטְלִין לְיָדֵים, וְהִטְעַם לְכַךְ, לִפְנֵי שֵׁאֵם אֶתְּהָ אוֹמְרִי**
 58 **נוֹטְלִין לְיָדֵים תְּחִלָּה וְאַחַר כֵּךְ מוֹזְגִים אֶת הַכּוֹס, מְזַדְּהָ – יֵשׁ לְגִזְרוֹ**
 59 **וְלֹא סוּר זֹאת, מִחֲשֵׁשׁ שֵׁמָא וְיִטְמָאוּ** [– יקבלו טומאה] **הַמְשַׁקֵּין שְׁבִינְדִים**
 60 **מִחֲמַת הַכּוֹס וְיִחְזְרוּ וְיִטְמָאוּ אֶת הַיָּדִים.** כלומר, חששו בית הלל
 61 שמא לא ינגב ידיו יפה ממי הנטילה, וכן חששו שהכוס יהיה טמא
 62 בדרגת שני לטומאה, וכאשר יאחו בכוס, המשקים שעל ידיו יקבלו
 63 טומאה מהכוס ויעשו ראשון לטומאה מדרבנן וכמבואר לעיל,
 64 ויחזרו ויטמאו את ידיו, ונמצא אוכל סועדתו בידיים שאינן נטולות.
 65 לכן אמרו שיש למוזג ולשתות תחילה, ורק לאחר מכן ליטול את
 66 הידיים.
 67 מקשה הגמרא: **וְנִיטְמֵי כּוֹס לְיָדֵים.** כלומר, מדוע חששו בית הלל
 68 לטומאה רק מחמת המשקים שעל הידיים, הרי יש חשש שהכוס עצמו
 69 יטמא את הידיים אף שהן נגובות, וכיון שכן קשה מה הוועילו בית הלל
 70 בתקנתם למוזג ולשתות את הכוס ואחר כך ליטול ידיים לסעודה, גם
 71 בתוך הסעודה כשיבוא לשתות יטמאו ידיו מחמת הכוס, אף שהן
 72 נגובות.
 73 משיבה הגמרא: החשש היה שישתמש בכלי שנטמא מחמת משקין
 74 ונהיה שני לטומאה, **וְאִין כְּלֵי כּוֹס מְטַמְא אֲדָם,** משום שהכלי הוא
 75 שני לטומאה ואין שני לטומאה יכול לטמא את מה שהוא נוגע בו
 76 בטומאת שני לטומאה, שהרי בכל נגיעה יורדת הטומאה דרגה, ורק
 77 על ידי משקין המקבלים טומאה מהכלי ונדיים ראשון לטומאה
 78 מתקנת חכמים (כנזכר לעיל), יכולים הידיים לקבל טומאת שני.
 79 שואלת הגמרא: **וְנִיטְמֵי לְמְשַׁקֵּין שְׁבִינְדוֹ.** כלומר, כיון שלפי בית
 80 הלל מותר להשתמש בכוס שהוא שני לטומאה, מה הוועילו בית הלל
 81 בתקנתם שלא לטמא את הידיים, הלא המשקים שבתוך הכלי יקבלו
 82 טומאה מהכלי, וכל מה שישתה בתוך הסעודה יהיה טמא.
 83 משיבה הגמרא: **הַכָּא בְּכֵלֵי שְׁנֵיטְמָאוּ אַחֲרָיו בְּמְשַׁקֵּין עֲסָקִינָן** –
 84 שהכלי קיבל טומאה מחמת משקים טמאים ראשונים לטומאה שנגעו
 85 בגבו, ובאופן זה הדין הוא **דְּתוֹכּוֹ מְהוֹר וְנִגְבוֹ מְטָמָא** – תוך הכוס טהור
 86 ורק גבו טמא, ועל כן המשקים שבתוכו אינם מקבלים טומאה, אבל
 87 משקין שבידיים שיגעו בדפנות הכוס מבחוץ מקבלים טומאה וחוזרים
 88 ומטמאים את הידיים. הגמרא מביאה את המקור לדין כלי שנטמאו
 89 אחוריו במשקים: **דְּתַנְּן בְּכֵלֵי שְׁנֵיטְמָאוּ אַחֲרָיו בְּמְשַׁקֵּין** –
 90 שנגעו במשקים טמאים ראשונים לטומאה בדפנותיו מבחוץ, **אַחֲרָיו**
 91 **מְטָמְאִים,**

1 זה, וכשאינן בכוס רביעית אי אפשר לקיים בו ברכת המזון על הכוס.
 2 מתרצת הגמרא: **דְּנִפִּישׁ לִיה טַפֵּי מְשִׁיעוּרִיָּה** – מדובר באופן שהיה
 3 בו יותר מהשיעור הנצרך, ואף אחר שטעם ממנו עדיין יש בו שיעור
 4 רביעית, ועליו מברך ברכת המזון.
 5 מקשה הגמרא: **וְהָא אִם אִין שֵׁם אֱלֹא אוֹתוֹ כּוֹס קְתַנִּי** – והרי
 6 במשנתנו שנינו שאין שם אלא כוס אחד, ומשמע שיש לו יין כשיעור
 7 כוס אחד של ברכה, דהיינו כשיעור רביעית ולא יותר. מתרצת
 8 הגמרא: **תְּרִי לֹא הוּוּ וּמְחַד נִפִּישׁ** – כוונת המשנה ששיעור שני כוסות
 9 לא היה בו, אבל יותר מאחד היה בו. כלומר, כאשר התנא אמר
 10 שהיה לו רק 'אותו כוס', כוונתו היתה לומר שאין שם שתי רביעיות,
 11 אך מדובר שהיה שם יותר מרביעית אחת, ואף לאחר שטעם מהכוס
 12 עדיין נותר בו שיעור רביעית לברכת המזון.
 13 מקשה הגמרא: כיצד אפשר לומר שלבית שמאי ברכת המזון טעונה
 14 כוס, ולפרש במשנה שכוונתם שרק טועם מן הכוס, **וְהָא תַנִּי רַבִּי**
 15 **חִיָּא** – והרי רבי חיאי שנה דין זה בלשון זו, **'בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים**
 16 **מְכַרְדַּ עַל תַּיִן וְשׁוֹתֵיהּ וְאַחַר כֵּךְ מְכַרְדַּ בְּרַבַּת הַמְּזוּן.** ומהלשון
 17 'שותה' מבואר ששותה את כולה, ולא רק טועם, ואחר כך מברך
 18 ברכת המזון. מוכח מדברי רבי חיאי שלדעת בית שמאי אין ברכת
 19 המזון טעונה כוס, וחוזרת הקושיא מהברייתא של 'הנכנס לביתו
 20 במוצאי שבת' וכו' ששם מבואר שלדעת בית שמאי ברכת המזון
 21 טעונה כוס.
 22 מסיקה הגמרא: **אֲלָא רַבִּי חִיָּא וְהִתְנַה אֶת הַבְּרִייתָא הֵם תְּרִי תַנְּאִי**
 23 **וְאֵלִיפָא דְּבֵית שְׁמַאי** – שני תנאים החולקים בדעת בית שמאי. רבי
 24 חיאי סבר שלדעת בית שמאי אין ברכת המזון טעונה כוס, והתנא של
 25 הברייתא סבר שלפי בית שמאי ברכת המזון טעונה כוס.
 26 שנינו במשנה: (לעיל נא), **'בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים וְכוּ'** נוטלין לידים ואחר
 27 כך מוזגין את הכוס, ובית הלל אומרים מוזגין את הכוס ואחר כך
 28 נוטלין לידים. הגמרא מביאה ברייתא שמבוארת בה מחלוקתם.
 29 ותחילה דנה הגמרא בדברי בית שמאי: **תַנְּנֵי דְּרַבְּנָן בְּבְרִייתָא (וּתּוּסַפְתָּא**
 30 **פִּיה הַדִּין), הַרוּצָה לְשִׁתּוֹת יַיִן קוֹדֵם אֲכִילַת פֶּת, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים,**
 31 **עַל נוֹטְלִין לְיָדֵים וְאַחַר כֵּךְ מוֹזְגִין וְשׁוֹתִים אֶת הַכּוֹס, וְהִטְעַם לְכַךְ, לִפְנֵי**
 32 **שֵׁאֵם אֶתְּהָ אוֹמְרִי מוֹזְגִין אֶת הַכּוֹס תְּחִלָּה וְאַחַר כֵּךְ נוֹטְלִים יָדֵים**
 33 **לְסַעוּדָה, מְזַדְּהָ – יֵשׁ לְגִזְרוֹ וְלֹא סוּר זֹאת מִחֲשֵׁשׁ שֵׁמָא וְיִטְמָאוּ** [– יקבלו
 34 טומאה], **הַמְשַׁקֵּין שְׁאֲחֹרֵי הַכּוֹס מִחֲמַת יָדָיו, וְיִחְזְרוּ וְיִטְמָאוּ אֶת**
 35 **הַכּוֹס.** כלומר, חששו בית שמאי שמא יהיה הכוס רטוב מבחוץ,
 36 וכאשר יאחו אותו בידיים שאינן נטולות, המשקים שעליו יקבלו
 37 טומאה מחמת ידיו, שכן תיקנו חכמים שמשקין הנוגעים בידיים שאינן
 38 נטולות, דינם כמו ראשון לטומאה, ואתם משקים יטמאו את הכוס
 39 ויעשו אותו 'שני לטומאה'. נמצא, שמחמת שלא נטל ידיו קודם
 40 שאחו בכוס, הוא ישתמש במשך כל הסעודה בכוס טמא, וסוברים
 41 ששם שמאי שאסור להשתמש בסעודה בכלי טמא. ולכן אמרו בית
 42 שמאי שיש ליטול ידיים תחילה ואחר כך למוזג ולשתות את הכוס,
 43 כדי שהמשקים שבגב הכוס לא יקבלו טומאה וממילא אף הכוס לא
 44 תקבל טומאה.
 45 שואלת הגמרא: **וְלִיטְמֵי יְדֵים לְכּוֹס.** כלומר, מדוע נקטה הברייתא
 46 שהידיים יטמאו את המשקים ויחזרו המשקים ויטמאו את הכוס, גם

59 **מְטַמֵּא בְּלֵי**, וכיון שאין חשש שהכסת תהיה אב הטומאה, אלא לכל
 60 היותר ראשונה לטומאה, אינה מטמאת את המפה.
 61 מקשה הגמרא: וְנִטְמְאֵיהּ בְּסֵת לְנִבְרָא גִּפְיָהּ – שהכסת טמאת את
 62 האדם עצמו. כלומר, כיון שהחשש הוא שמא ישתמש בכסת טמאה,
 63 גם אם יניח המפה על השלחן ואין חשש שיטמאו ידיו ממשקים
 64 שעליה, מכל מקום יטמא האדם עצמו מחמת הכסת. מתרצת
 65 הגמרא: אִין בְּלֵי שאינו אב הטומאה **מְטַמֵּא אָדָם**, וכיון שאין חשש
 66 שהכסת תהיה אב הטומאה, אלא לכל היותר ראשונה לטומאה,
 67 אינה מטמאת את האדם.
 68 הגמרא חוזרת לדברי הברייתא, ועתה עוסקת הגמרא בדברי בית
 69 הלל. ממשכיה הברייתא: וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, מניחה למפה על
 70 הַבְּסֵת ולא על השלחן. לפי שֵׁאֵם אֵתָה אוֹמֵר שמניחה על השלחן,
 71 גִּזְרָה – יש לגזור ולאסור זאת מחשש שֵׁאֵם יהיה משקה טופח על
 72 המפה מחמת ניגוב הידים, ואם יארע שהשלחן יהיה טמא יִטְמְאוּ
 73 מִשְׁקִים שְׂבֻמְפָּה מִחֻמַּת הַשְּׁלַחַן ויהיו ראשון לטומאה מדרבנן,
 74 וְיִחְזְרוּ וְיִטְמְאוּ אֵת הָאוֹבְלִין. לכן סוברים בית הלל שיש להניח את
 75 המפה על הכסת.
 76 שואלת הגמרא: וְלִיִּמְאָה שְׁלַחַן לְאוֹבְלִין שְׂבֻתוֹכוֹ. כלומר, כיון
 77 שחוששים שמא ישתמש בשלחן טמא, מדוע חששו בית הלל
 78 לטומאת האוכלים רק מחמת המשקים שבמפה, הלא אף בלא המפה
 79 יטמא השלחן את האוכלים שעליו. משיבה הגמרא: הֲכָא בְּשְׁלַחַן
 80 שְׁנֵי עֲסָקִין – כאן בסוגיא מדובר בשלחן שיש חשש שהוא שני
 81 לטומאה, ואִין שְׁנֵי עוֹשֵׂה שְׁלִישִׁי בְּחוּלִין – אין שני לטומאה מטמא
 82 חולין לעשותם שלישי לטומאה, כיון שאין בחולין שלישי לטומאה,
 83 אֶלָּא יכול לטמא חולין רק על יְדֵי מִשְׁקִין שנגעו בו, שהמשקים
 84 נעשים ראשון לטומאה, ומטמאים את האוכלים שעל השלחן
 85 לעשותם שני לטומאה.
 86 מבררת הגמרא: בְּמֵאָה קָמִיפְלְגֵי – במה נחלקו בית שמאי ובית הלל.
 87 מבארת הגמרא: בֵּית שְׁמַאי סְבָרֵי – [סוברים] שאסור להשתמש
 88 בסעודה בְּשְׁלַחַן שהוא שני לטומאה, גִּזְרָה מִשּׁוֹם אוֹבְלֵי תְרוּמָה –
 89 שמא יבואו כהנים טהורים לאכול על שלחן זה תרומה, ואסור מן
 90 הדין לאכול תרומה על שלחן שהוא שני לטומאה, כדי שלא תקבל
 91 טומאה מהשלחן, שהרי בתרומה יש דרגת 'שלישי לטומאה'. וּבֵית
 92 הַלֵּל סְבָרֵי, מוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשְׁלַחַן שְׁנֵי, ואין לאסור זאת משום
 93 אוכלי תרומה, כיון שאוֹבְלֵי תְרוּמָה שהם הכהנים, וְרִיזִין הֵם,
 94 כלומר, בני תורה וזוהרים, ואין חשש שיכשלו באכילת תרומה על
 95 שלחן שהוא שני לטומאה.
 96 הגמרא מביאה את המשך דברי בית הלל שבברייתא: דְּבַר אַחַר אִין
 97 נְטִילַת יָדַיִם לְחוּלִין מִן הַתְּרוּהָ. מבררת הגמרא: מֵאָה דְּבַר אַחַר –
 98 מה כוונתם באומרים 'דבר אחר' וכו'. מבארת הגמרא: הֲכִי קָאָמְרֵי
 99 לָהּ – כך אמרו להם בית הלל לְבֵית שְׁמַאי, וְכִי תִימְרוּ – ואם
 100 תשאלו על דברינן, מֵאָה נְבִי אוֹבְלִין דְּחִיָּישִׁין וּמֵאָה נְבִי
 101 יָדַיִם דְּלֵא חִיָּישִׁין – במה שונה החשש לטומאת אוכלים מהחשש
 102 לטומאת ידים, שחששו לטומאת האוכלים מחמת השלחן, ולכן
 103 אמרנו שיניח המפה על הכסת, ולא חששו לכך שיטמאו המשקים
 104 שבמפה מחמת הכסת ויחזרו ויטמאו את הידים, נענה לכן, אֶפִּילוּ
 105 הֲכִי – אף שלדברינו אכן יש חשש שיטמאו הידים, הֵא עֲרִיפֵא – כך
 106 עדיף, משום דִּאִין נְטִילַת יָדַיִם לְחוּלִין מִן הַתְּרוּהָ – אין מהתורה
 107 נטילה לידיים בלבד לטהרן לאכילת חולין, ולכן מוֹכֵב שְׁיִטְמְאוּ
 108 הַיָּדַיִם דְּלֵית לָהּ עֵינְךָ מְדַאֲוִייתָא – שאין מן התורה טומאה על
 109 הידים בלבד, ובלבד שֵׁאֵל יִטְמְאוּ אוֹבְלִים דְּאֵית לָהּ עֵינְךָ
 110 מְדַאֲוִייתָא – שמצינו בהם טומאה מן התורה, שכן מן התורה ראשון
 111 לטומאה מטמא אוכל שהוא חולין לעשותו שני לטומאה.
 112 שנינו במשנה: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים מְכַבְּדִין וְכוּ' את הבית ואחר כך
 113 נוטלין לידיים, ובית הלל אומרים נוטלין לידיים ואחר כך מכבדין את
 114 הבית. מביאה הגמרא ברייתא שמבוארת בה מחלוקתם: תַּנּוּ רַבְּנֵי
 115 בְּרִייתָא, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, לאחר שסיימו את הסעודה, ורוצים
 116 לברך ברכת המזון, מְכַבְּדִין אֵת הַבַּיִת – מנקים תחילה את מקום

1 ואילו תוֹכוֹ – דפנות הכלי מבפנים, וְאוֹנְגוּ – שפת הכלי הכפופה
 2 כלפי חוץ, וְאוֹנְגוּ – ידית העשויה לאחיזת הכלי, וְיָדָיו – ידית ארוכה
 3 ישרה כשל מחבת, מְהוֹרִין, ואם נְטַמֵּא תוֹכוֹ – שנגעו משקים טמאים
 4 בדפנותיו מבפנים, נְטַמֵּא כּוּלּוֹ, בין מבפנים ובין מבחוץ.
 5 הגמרא מבארת את שורש מחלוקת בית שמאי ובית הלל. מבררת
 6 הגמרא: בְּמֵאָה קָא מִיפְלְגֵי – במה נחלקו בית שמאי ובית הלל.
 7 מבארת הגמרא: בֵּית שְׁמַאי סְבָרֵי ו-סברו, אִסוּר מדרבנן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ
 8 בסעודת פת בבְּלֵי שְׂבֻמְפָּה אַחֲרָיו בְּמִשְׁקִין – שנגעו בגבו משקים
 9 ראשונים לטומאה, ומחמת כן נעשה גבו של הכלי שני לטומאה,
 10 והטעם שאסור להשתמש בכלי זה, גִּזְרָה מִשּׁוֹם נִיצוּצוֹת, כלומר,
 11 מחשש שמא באמצע הסעודה ינתזו טיפות משקה מתוך הכוס אל
 12 אחורי הכוס ויקבלו טומאה מן הכוס, וכשיאחוזו בכוס לשתות, יחזרו
 13 ויטמאו את ידיו, ונמצא אוכל בידיים שאינן נטולות. ומאחר שישנו
 14 לאיסור זה ממילא לִיבָא לְמַגְזֵר – אין לגזור את הגזירה שגזרו בית
 15 הלל שלא יטול ידיו קודם מוּזְגָה ושתיה מחשש שֵׁאֵם יִטְמְאוּ
 16 הַמִּשְׁקִין שְׂבֻתוֹכוֹ, כיון שאין אדם משתמש בסעודה בכוס
 17 טמא.
 18 וּבֵית הַלֵּל סְבָרֵי ו-סברו, שמוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בסעודה בבְּלֵי שְׂבֻמְפָּה
 19 אַחֲרָיו בְּמִשְׁקִין, מִשּׁוֹם דְּאָמְרֵי ו-אומרים] בית הלל שנייצוּצוֹת לֹא
 20 שְׂכִיחֵי – לא מצוי שיתזו טיפות מתוך הכוס אל אחוריו, ומאחר
 21 שמוֹתֵר להשתמש בכלי טמא, אם יטול ידיו קודם שימוזג וישתה את
 22 הכוס, אִיבָא לְמִיחָשׁ – יש לחשוש שֵׁאֵם יִטְמְאוּ מִשְׁקִין שְׂבֻתוֹכוֹ
 23 מִחֻמַּת הַכּוֹס ולכן יש ליטול ידים אחר המוּזְגָה והשתיה.
 24 הגמרא מביאה טעם נוסף שאמרו בית הלל: עוד שנינו ברייתא
 25 (תוספתא פ"ה הכ"ג), אמרו בית הלל לבית שמאי, דְּבַר אַחַר – טעם נוסף
 26 לכך שיש למוזג ולשתות את הכוס ואחר כך ליטול את הידים, תַּבְּרָה
 27 לְנְטִילַת יָדַיִם סְעוּדָה – יש לסמוך ולחבר את נטילת הידים לסעודה
 28 ולא שיפסיק דבר ביניהן, ושתית הכוס היא הפסק בין הנטילה
 29 לסעודה.
 30 מבררת הגמרא: מֵאָה דְּבַר אַחַר – מדוע הוצרכו בית הלל לומר טעם
 31 נוסף. מבארת הגמרא: הֲכִי קָאָמְרֵי לָהּ – כך אמרו להם בֵּית הַלֵּל
 32 לְבֵית שְׁמַאי, לְיָדֵיכוֹ דְּאָמְרֵיהּ – לדבריכם שאמרתם שאִסוּר
 33 לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בבְּלֵי שְׂבֻמְפָּה אַחֲרָיו מִמֵּאִין הַגְּזִירָנָן מִשּׁוֹם נִיצוּצוֹת, אֶפִּילוּ
 34 הֲכִי הֵא עֲרִיפֵא – על אף החשש שלכם, עדיף למוזג ולשתות את
 35 הכוס קודם הנטילה, משום שיש הלכה בהלכות סעודה דְּתַבְּרָה
 36 לְנְטִילַת יָדַיִם סְעוּדָה, ואין לבטל הלכה מחמת חשש שמא ינתזו
 37 ניצוצות שהוא חשש רחוק.
 38 שנינו במשנה: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים מְקַנְתּוּ וכו' ידיו במפה ומניחה על
 39 השולחן, ובית הלל אומרים על הכסת. הגמרא מביאה ברייתא
 40 שמבוארת בה מחלוקתם: תַּנּוּ רַבְּנֵי בְּרִייתָא (תוספתא פ"ה הכ"ח), בֵּית
 41 שְׁמַאי אוֹמְרִים, לאחר שנטל ידיו לסעודה מְקַנְתּוּ יָדָיו בְּמִשְׁךָ הַסְעוּדָה
 42 העשויה לנגב ידיו ממי הנטילה, וכן לקנח בה ידיו במשך הסעודה
 43 ובמשך הסעודה מְנִיחָהּ עַל הַשְּׁלַחַן ולא על הכסת, לפי שֵׁאֵם אֵתָה
 44 אוֹמֵר שמניחה על הַבְּסֵת, גִּזְרָה – יש לגזור ולאסור זאת מחשש
 45 שֵׁאֵם יהיה משקה טופח במפה מחמת ניגוב הידים, ואם יארע
 46 שהכסת תהיה ראשונה או שניה לטומאה, יִטְמְאוּ מִשְׁקִין שְׂבֻמְפָּה
 47 מִחֻמַּת הַבְּסֵת, שמשקים המקבלים טומאה חוזרים להיות ראשון
 48 לטומאה, וְכֵאשֶׁר יִקְנַח בַּהּ יָדָיו בסעודה וְיִחְזְרוּ המשקים שבה ויִטְמְאוּ
 49 אֵת הַיָּדַיִם, שיעשו שניות לטומאה, ונמצא אוכל בידיים שאינן
 50 נטולות. לכן סוברים בית שמאי שמניח המפה על השלחן, והשלחן
 51 בודאי טהור הוא, שכן דעת בית שמאי שאסור להשתמש בשלחן
 52 טמא, כמבואר בגמרא אחרון.
 53 שואלת הגמרא: וְנִטְמְאֵיהּ בְּסֵת לְמַפָּה. כלומר, מדוע אמרו בית
 54 שמאי שהחשש הוא שהידיים יקבלו טומאה מחמת המשקים שבמפה
 55 שנטמאו מחמת הכסת, והלא היו יכולים לומר שהחשש הוא אף בלא
 56 משקים שעל המפה, שמא המפה תקבל טומאה מהכסת עצמה
 57 כשהכסת ראשונה לטומאה, וכאשר יקנח בה ידיו במשך הסעודה
 58 טמאת את הידים. משיבה הגמרא: אִין בְּלֵי שאינו אב הטומאה

59 אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שהיא
60 בתחלה, וכן לא נחלקו על ברכת ההבדלה שהיא בפוף, על מה
61 נחלקו, על ברכת המאור ו-הנרו ועל ברכת הפשמים, שבית שמאי
62 אומרים מברך על המאור ואחר כך מברך על הפשמים, ובית הלל
63 אומרים מברך על הפשמים ואחר כך מברך על המאור. ואמר רבי
64 יוחנן, נהגו העם כבית הלל אליבא ו-לפי שיטתו דרבי יהודה שיש
65 לברך על הפשמים ואחר כך על הנר, ולא כפי ששינונו בשמם
66 במשנתנו. ועל פי דברי רבי יוחנן מובן מדוע יש לברך על הפשמים
67 בתחלה.
68 שנינו במשנה לגבי נוסח ברכת הנר בהבדלה: בית שמאי אומרים
69 שפרא בו מאור האש, ובית הלל אומרים בורא מאורי האש. הגמרא
70 מבארת את מחלוקתם: אמר רבא, פלשון 'פרא' פולי עלמא לא
71 פליגי דפרא משמע. כלומר, לפי כולם 'בורא' משמעו לשון עבר,
72 והוא נוסח נכון, משום שברכת הנר היא ברכה על בריאת האור
73 שנברא במעשה בראשית במוצאי השבת הראשונה, ואם כן נכון
74 לאומרה בלשון עבר. פי פליגי - ומחלוקתם היא רק בלשון 'בורא',
75 דבית שמאי סברי שהלשון 'בורא', משמעו דעתיד למברא
76 ו-שעתידי לברוא, כלומר שבורא אותו תמיד, ובברכת ההבדלה לא
77 נכון לומר לשון זו, משום שבהבדלה יש לברך על האור שכבר נברא
78 במעשה בראשית, ובית הלל סברי שהלשון 'בורא' נמי דברא
79 משמע - גם היא משמעותה לשון עבר, ונכון לאומרה על בריאת
80 מעשה בראשית.
81 רב יוסף מקשה על דברי רבא, וחולק עליו: מתני - מקשה רב יוסף
82 על דברי רבא, כיצד אתה אומר שלפי בית שמאי 'בורא' הוא לשון
83 עתיד, והלא נאמר (ישעיה מה ד) 'יוצר אור ובורא חשף' וכן נאמר (עמוס
84 ד יג) 'יוצר הרים ובורא רוח' וכן נאמר (ישעיה מב ה) 'בורא השמים
85 ונוטיהם', ופסוקים אלו עוסקים במעשה בראשית שהיה בעבר, אם
86 כן מוכח מפסוקים אלו שהלשון 'בורא' בודאי לפי כולם משמעו
87 אף לשון עבר.
88 אלא אמר רב יוסף, בלשון 'פרא' ובלשון 'בורא' פולי עלמא לא
89 פליגי דברא משמע - אין מחלוקת ששתי הלשונות משמעותן לשון
90 עבר, ונכון לאומרה בברכת הנר, פי פליגי - ומחלוקתם היא רק
91 בלשון 'מאור' ובלשון 'מאורי', דבית שמאי סברי חדא נהורא
92 איבא בנורא - שלהבת אחת יש בנר, ויש לומר עליו לשון יחיד בורא
93 'מאור' האש, ובית הלל סברי, מוכא נהורי איבא בנורא - הברה
94 אורות יש בנר וכלומר השלהבת בכמה גוונים, אדומה לבנה וירוקה,
95 ויש לומר עליו לשון רבים בורא 'מאורי' האש.
96 הגמרא מביאה ברייתא המסייעת לרב יוסף: תניא נמי הכי -
97 בברייתא גם שנינו כר, שהמחלוקת שלהם היא לגבי לשון 'מאור'
98 ו'מאורי', שכן שנינו בברייתא, אמרו להם בית הלל לבית שמאי,
99 הרבה מאורות יש באור - כמה גוונים יש בשלהבת. ומכך תשובת
100 בית הלל לבית שמאי היתה מענין כמות המאורות שיש בנר, מוכח
101 שבאו לחלוק על הלשון 'מאור' שאין ראוי לאומרה, אלא צריך לומר
102 'מאורי' כיון שיש כמה מאורות בנר.
103 שנינו במשנה: אין מברכין בו' לא על הנר ולא על הפשמים של
104 נכרים. שואלת הגמרא: בשלמא נר - בנר של גוי מוכן הדין שאין
105 לברך עליו, משום דלא שבת - שלא שבת ממלאכת עבירה בשבת,
106 שכן הנכרי השתמש באורו בשבת לצורך מלאכה האסורה בשבת,
107 ולכן נפסל לברכה כמבואר בברייתא להלן בסמוך, אלא פשמים -
108 אבל בשמים של נכרים, מאי מעמא לא - מה הטעם שאין לברך
109 עליהם.
110 משיבה הגמרא: אמר רב יהודה אמר רב, הקא - כאן במשנתנו
111 בקמפת עוקדי בוכבים עקנין - מדובר בשמים הבאים מסעודה
112 שהסבו בה גוים, ולכן אין מברכים עליהם מפני שפתם קמפת
113 עוקדי בוכבים לעבודה זרה היא. שדרך כלל מביאים למסיבה את
114 העבודה זרה שלהם, ובשבת אלו הביאו לכבודה למסיבה, ונאסרו
115 בהנהגה משום ששימשו לעבודה זרה, ודבר האסור אין מברכים עליו.
116 מקשה הגמרא: כיצד אפשר לפרש שהאסור הוא מטעם עבודה זרה,

1 האכילה, ואחר כך נמלין לידים מים אחרונים. והטעם שיש
2 להקדים את כיבוד המקום, משום שאם אתה אומר נמלין לידים
3 תחלה, עלולים להנתן מים מהנטילה על שיירי המאכלים שנשארו
4 מהסעודה ונמצא שאתה מפסיד את האוכלי, שימאסו מאכלים
5 אלו מאכילה. על כן צריך תחילה לכבד את מקום האכילה, ורק
6 לאחר מכן ליטול מים אחרונים. ממשיכה הגמרא ומבארת בדברי
7 הברייתא: אבל נמילת ידים לבית שמאי תחלה לא סבירא להו -
8 בית שמאי סוברים שאין ליטול ידים תחילה קודם הכיבוד, מאי
9 מעמא - ומה הטעם לכך, משום פירורין - מחשש שמא ישארו
10 פירורים במקום האכילה וימאסו מאכילה מחמת מים אחרונים
11 שינתנו עליהם. ואף שבברייתא כבר מבוארת סברת בית שמאי,
12 חזרת הגמרא על סברתם כדי לומר שדווקא אמרו שיש לכבד את
13 הבית תחילה ואחר כך ליטול את הידים, ואין לעשות להיפך.
14 ובית הלל אומרים, אין לחשוש לכך שימאסו האוכלים מחמת מים
15 אחרונים שינתנו עליהם, שהרי אם השמש - הממונה לשרת את
16 הסועדים, תלמיד חכם הוא, בודאי הוא יודע שאסור לאבד אוכלים,
17 וקודם הנטילה כבר נמיל ופנה מהמקום שאכלו שם את הפירורין
18 שיש בהן פירות, שחשובים הם ואסור לאבדם, ומניח ו-משאירו רק
19 את הפירורין שאין בהן פירות. וממילא בסוף הסעודה לא מצוי שיהיו
20 שם פירורים שיש בהם כזית, ועתה, אף אם ינתנו מים אחרונים על
21 שיירי המאכל הפחוחים מכזית, אין בזה איסור משום איבוד אוכלים
22 כיון שאין בהם חשיבות. ולכן סוברים בית הלל שנטילים מים
23 אחרונים תחילה ואחר כך מכבדים את הבית.
24 מוסיפה הגמרא: ברייתא זו, שמבואר בה שתלמיד חכם מניח פירורים
25 שאין בהם כזית אף שיאבדו, מסייע ליה ו-מסייעתו דרבי יוחנן,
26 דאמר רבי יוחנן, פירורין שאין בהם פירות מותר לאכילן ביד.
27 מבררת הגמרא: במאי קמיפלגי - במה נחלקו בית שמאי ובית הלל.
28 מבארת הגמרא: בית הלל סברי אסור להשתמש בשמש עם הארץ,
29 וכיון שמשמש בשמש תלמיד חכם, יודע השמש שאסור להפסיד
30 את האוכלים, ואין לחשוש שינח פירורים שיש בהם כזית וימאסו
31 ממי הנטילה, ובית שמאי סברי מותר להשתמש בשמש עם הארץ,
32 ושמש עם הארץ אינו מקפיד לפנות מאכלים שיש בהם כזית, ויש
33 לחשוש שאותם שיירי מאכל יפסדו מחמת מים אחרונים שינתנו
34 עליהם.
35 אמר רבי יוסי בר חנינא אמר רב הונא, ככוליה פרקין - בכל
36 המחלוקות המוזכרות בפרק שלנו, תלכה כבית הלל, בר מהא -
37 חוץ ממחלוקת זו, דבמחלוקת זו תלכה כבית שמאי שצריך לכבד
38 את הבית לפני נטילת מים אחרונים.
39 ורבי אשיעיא מתני איפכא - שנה במשנתנו את המחלוקת הזו
40 באופן הפוך, שבית הלל הם שאמרו שיש לכבד את הבית לפני נטילת
41 מים אחרונים, ובית שמאי אמרו שיש ליטול הידים תחילה, וכהא נמי
42 - ואם כן גם במחלוקת זו נפסקה תלכה כבית הלל, שיש לכבד את
43 הבית לפני נטילת מים אחרונים.
44 שנינו במשנה לגבי סדר ברכות ההבדלה: בית שמאי אומרים נר
45 ומזון ובו' בשמים והבדלה, ובית הלל אומרים נר ובשמים מזון
46 והבדלה. מבואר בדברי המשנה שלפי כולם ברכת הנר קודמת
47 לברכת הפשמים. הגמרא מביאה מעשה שממנו יתבאר שהדבר שנוי
48 במחלוקת: רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא - הודמן לביתו של
49 רבא במוצאי שבת, תווייה לרבא דבריה אפשמים פרישא - ראה
50 שרבא בירך על הפשמים תחילה ואחר כך בירך על הנר. אמר ליה -
51 אמר רב הונא בר יהודה לרבא, מכרי ו-הרין בית שמאי ובית הלל
52 אמאור לא פליגי - על ברכת הנר אינם חולקים שהיא ראשונה,
53 (דתניא) [דתנין] - שכן שנינו במשנתנו, בית שמאי אומרים נר ומזון
54 בשמים והבדלה ובית הלל אומרים נר ובשמים מזון והבדלה. הרי
55 שבין לבית שמאי ובין לבית הלל ברכת הנר היא ראשונה, אם כן
56 מדוע עליהם לברך על הפשמים תחילה.
57 עני רבא בתרייה - בענה רבא אחיו, כלומר הסביר לו רבא, שמשנה
58 זו, דברי רבי מאיר היא, אבל שנינו בתוספתא (פיה הלא) שרבי יהודה

1 **הָא מְדַקְתָּנִי סִיפָא** – והרי מכך ששנינו בהמשך המשנה, 'אין
 2 **מְבָרְכִין לֹא עַל הַנֵּר וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה', מְבַלְל**
 3 **דִּרְיָשָׁא לָאוּ בְּעֲבוּדָה זָרָה עֶסְקִינָן** – משמע שהאיסור בנר של נכרים
 4 אינו מטעם עבודה זרה, שהרי אם ברישא הטעם הוא מפני עבודה
 5 זרה מדוע חוזרת המשנה בסיפא על הדין של בשמים של עבודה זרה.
 6 משיבה הגמרא: **אָמַר רַבִּי חֲנִינָא מְסוּדָא, מַה פְּטַעַם קָאָמַר** – הסיפא
 7 באה לפרש את הטעם של הרישא, **מַה פְּטַעַם אֵין מְבָרְכִין לֹא עַל הַנֵּר**
 8 **וְלֹא עַל הַבְּשָׂמִים שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה**, כלומר הבאים ממסיבת גויים, **מִפְּנֵי**
 9 **שְׁפָתָם מְסַפֵּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְעֲבוּדָה זָרָה**, ו'אין מברכים לא על

10 הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה'. דהיינו, שבסיפא מבאר התנא
 11 מהו הטעם שנר ובשמים הבאים ממסיבתם של גויים אסורים לברך
 12 עליהם.
 13 הגמרא דנה בענין האיסור לברך על נר שלא שבת: **תָּנּוּ רַבִּנּוּן**
 14 **בְּבֵרֵיתָא, אָוֵר [אש] שְׁשֶׁבֶת מִמְּלָאכָה בְּשַׁבַּת מְבָרְכִין עָלָיו**
 15 **בַּהֲבַדְלָה, וְשֵׁלָא שְׁשֶׁבֶת מִמְּלָאכָה בְּשַׁבַּת אֵין מְבָרְכִין עָלָיו**. מבררת
 16 הגמרא: **(מֵאֵי שְׁשֶׁבֶת) וּמֵאֵי לֹא שְׁשֶׁבֶת**, כלומר מהו כוונת החילוק בין
 17 אור ששבת לאור שלא שבת.